

เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube ในฐานะคติชนดิจิทัล : การวิเคราะห์การสร้างสรรคและบทบาทหน้าที่¹

สริตา บัจจุสานนท์* และ ศิริพร ภักดีผาสูข

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

Educational Stories on YouTube As Digital Folklore: The Creation and Functions

Sarita Patjusanon and Siriporn Phakdeephasook*

Faculty of Arts Chulalongkorn University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 12 December 2024

Revised 6 February 2025

Accepted 19 February 2025

คำสำคัญ

เรื่องเล่าแนวการสอน
สื่อออนไลน์ YouTube
คติชนดิจิทัล

* Corresponding author

E-mail address:

wanidsaras@gmail.com

บทคัดย่อ

เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube จัดได้ว่าเป็นข้อมูลคติชนสมัยใหม่บนอินเทอร์เน็ตหรือที่นักคติชนส่วนหนึ่งเรียกว่า “คติชนดิจิทัล” (Digital Folklore) (Bronner, 2009; Seta, 2019; Tolbert & Johnson, 2019) เรื่องเล่ากลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่าคติชนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ของกลุ่มผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตหรือคนเจนเอเรชั่นซีได้เป็นอย่างดี บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดสำคัญ การสร้างสรรค์และบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube ผลการศึกษาพบว่า จุดเน้นสำคัญของเรื่องเล่าแนวการสอน คือ มุ่งเน้นให้บุคคลมีทักษะสมัยใหม่ เช่น ทักษะ EF ทักษะชีวิต ทักษะการเงิน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นแก่บุคคล ให้ข้อคิด และเสริมกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมสมัย การสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอน ได้แก่ การดัดแปลงนิทานเก่าซึ่งนำเสนอในรูปแบบใหม่ เช่น นิทานเพลง และการสร้างเรื่องเล่าใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ ส่วนบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอน ได้แก่ 1) บทบาทในการสอนคติชีวิตสมัยใหม่และทักษะที่จำเป็น 2) บทบาทในการเสริมกำลังใจแก่บุคคล 3) บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน และ 4) บทบาทในการสร้างพื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ในวิถีดิจิทัลของกลุ่มคนเจนซี การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube จะเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลคติชนใหม่บนอินเทอร์เน็ตต่อไป

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตเรื่อง การวิเคราะห์การสร้างสรรคและบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube ในฐานะคติชนดิจิทัล

Keywords:

educational stories,
YouTube,
Digital Folklore

Abstract

Educational stories on YouTube can be construed as a new form of folklore on the internet, sometimes referred to by folklorists as “Digital Folklore” (Bronner, 2009; Seta, 2019; Tolbert & Johnson, 2019). These narratives demonstrate the connection between folklore and the modern lifestyles of internet users or Generation C. This research aims to analyze the content and important concepts of the creation and functions of educational stories on YouTube. The analytical study reveals that a key characteristic of these narratives is their focus on equipping individuals with modern skills, such as EF skills, life skills, and financial literacy—essential skills for navigating contemporary society. They offer guidance and encouragement for navigating modern life. The creation of these narratives involves adapting old folktales which are presented in new forms such as fairy tale songs and generating new stories related to modern lifestyles. The roles of these narratives include: 1) teaching modern life lessons and essential skills; 2) providing encouragement; 3) offering entertainment; and 4) fostering interaction within the digital platform of Generation C. Examining educational stories on online platforms like YouTube offers a valuable approach to researching new forms of internet folklore.

1. บทนำ

การศึกษาคติชนในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการศึกษาข้อมูลวัฒนธรรมพื้นบ้านในสังคมประเพณีเท่านั้น หากแต่ขยายขอบเขตครอบคลุมข้อมูลคติชนสมัยใหม่หลากหลายชนิด เช่น เรื่องเล่าสมัยใหม่ มุกตลก อารมณ์ขัน ปริศนาคำทายร่วมสมัย วิถีปฏิบัติและความเชื่อในสังคมเมือง นอกจากนี้ นักคติชนส่วนหนึ่งเห็นว่าการเผยแพร่ข้อมูลคติชนสมัยใหม่บนอินเทอร์เน็ตเป็นรูปแบบของคติชนใหม่ที่เรียกว่า “คติชนดิจิทัล” (Digital Folklore) (Bronner, 2009; Seta, 2019; Tolbert & Johnson; 2019)

สื่อออนไลน์ YouTube เป็นพื้นที่ในโลกดิจิทัลที่เอื้อให้เกิดการสร้างสรรคและนำเสนอสาระและความบันเทิงใหม่ ๆ กลุ่มข้อมูลหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาในมุมมองคติชนสมัยใหม่ คือ เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube เป็นเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ข้อคิด และกำลังใจแก่ผู้รับสาร เนื้อหาของเรื่องเล่าส่วนหนึ่งมีการสืบสานและดัดแปลงจากนิทานเก่า เช่น นิทานเด็กเลี้ยงแกะ แม้จะยังคงอนุภาคเหตุการณ์เดิม แต่ผู้ผลิตเลือกใช้รูปแบบใหม่ในการนำเสนอ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งเป็นการสร้างสรรค์เรื่องเล่าใหม่ให้สัมพันธ์กับสังคมเมืองและเป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัว ผู้รับสารสามารถนำเนื้อหาของเรื่องเล่าไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังที่ ศิราพร ณ ถลาง (2557, น. 461) กล่าวว่า ข้อมูลคติชนหลายประเภทโดยเฉพาะเรื่องเล่า ปริศนาคำทาย การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ของเด็ก สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองและก้าวไปในกระแสสมัยใหม่ได้อย่างน่าสนใจ สะท้อนให้เห็นว่าคติชนสามารถรับใช้กลุ่มคนในสังคมร่วมสมัยได้

เรื่องเล่าแนวการสอนดังกล่าว มีการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องเล่าทำให้เรื่องเล่ามีลักษณะที่ดึงดูดใจและช่องทางดิจิทัลยังช่วยเผยแพร่เรื่องเล่าได้อย่างแพร่หลายทำให้เรื่องเล่าสามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตหรือเจนเนอเรชันซี ดังที่ Janejai (2563) กล่าวว่า คนเจนซี (Gen C) หรือเจนเนอเรชันซี คือ การแบ่งกลุ่มประชากรแบบใหม่ที่ไม่ได้สนใจอายุ แต่เป็นการนิยามคนกลุ่มนี้จากพฤติกรรมและไลฟ์สไตล์แบบคนดิจิทัลมาเป็นตัวชี้วัดสำคัญและครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่กระตือรือร้นกับการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต กลุ่มคนเจนซีที่มารวมตัวกันบนพื้นที่อินเทอร์เน็ตและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้ช่วยสร้างสังคมเครือข่ายชุมชนเรื่องเล่าอันเป็นลักษณะสำคัญของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของคติชน ดังที่ Dundes (1965, p. 2) กล่าวว่า กลุ่มชน หมายถึง กลุ่มคนใดก็ตามที่แบ่งปันบางอย่างร่วมกันอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ภาษา หรือศาสนา ฯลฯ และที่สำคัญคือพวกเขาจะมีประเพณีหรือธรรมเนียมบางอย่างของตน

เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube เป็นคติชนดิจิทัลหรือคติชนใหม่บนอินเทอร์เน็ตที่มีความน่าสนใจ โดยได้รับการนำเสนอผ่านแพลตฟอร์ม YouTube ซึ่งเรื่องเล่าแนวการสอนสามารถนำมาศึกษาในทางคติชนวิทยาได้ เพื่อช่วยให้เราเข้าใจความคิดของกลุ่มคนในสังคมร่วมสมัย ในลักษณะเดียวกันกับที่เราเคยใช้คติชนในอดีตเพื่อศึกษาความคิดของกลุ่มชน

ในสังคมสมัยก่อน ดังที่ ศิริพร ณ ถลาง (2557, น. 461-462) กล่าวว่า คติชนในอินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มข้อมูลคติชนสมัยใหม่ที่นักคติชนควรสนใจศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของกลุ่มชนในปัจจุบัน เช่นเดียวกับที่เราเคยใช้คติชนที่ถ่ายทอดมาในสังคมประเพณีในการศึกษาความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของกลุ่มชนในสังคมสมัยก่อน

จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องเล่าในสื่อสมัยใหม่ พบว่า มีนักวิชาการศึกษาเรื่องเล่าหลายประเภท เช่น ปฐม หงษ์สุวรรณ (2545) ศึกษาิทานมุกตลกในอินเทอร์เน็ต : การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย กิจจา รัตนกรูญ (2547) ศึกษาิทานในเกมคอมพิวเตอร์ การสืบสานและสร้างสรรค์ พจมาน มุลทรัพย์ (2551) ศึกษาเรื่องเล่าของเกย์ในชุมชนวรรณกรรมออนไลน์ : กรณีศึกษากลุ่มบลูสกายโซเชียล ใน www.pantip.com เกศสุดา นาสีเคน (2557) ศึกษาเรื่องเล่าแนว “รักโคก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สาธารณะ : กรณีศึกษารายการวิทยุคลับฟรายเดย์ ศิริพร ภักดีผาสุข (2558) ศึกษาิทานในหนังสือนิทานแนว edutainment ภาษาไทย : การศึกษาพลวัตของนิทานในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน (2566) ศึกษาจาก “อีสป” ถึง “อีลัส” : นิทานกับการสร้างสรรค์วรรณกรรมแนวสารบันเทิงชุดนิทานอีลัส เป็นต้น งานวิจัยข้างต้นศึกษาเนื้อหาของเรื่องเล่าที่หลากหลายจากสื่อสมัยใหม่หลายประเภท อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube โดยเรื่องเล่าแนวการสอนมีเนื้อหาที่น่าสนใจ นำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย มักจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้รับสารมีทักษะชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น การรู้จักเอาตัวรอด การรู้จักพึ่งพาตนเอง ลักษณะดังกล่าวเป็นการปรับเปลี่ยนเนื้อหาของเรื่องเล่าให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อให้เรื่องเล่ายังคงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคมร่วมสมัยได้ แม้สังคมจะพัฒนาไปเพียงใดก็ตาม แต่เรื่องเล่ายังคงปรับประยุกต์และดำรงอยู่ในสังคมร่วมสมัยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กลุ่มชนที่มารวมตัวกันได้ช่วยสร้างชุมชนเรื่องเล่าเพื่อแบ่งปันความคิดเห็น ความรู้สึก และความสนใจร่วมกันต่อเรื่องเล่าอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างสรรคและบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอนจะเป็นแนวทางในการศึกษาข้อมูลคติชนใหม่ โดยเฉพาะคติชนดิจิทัลหรือคติชนบนอินเทอร์เน็ต และเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านคติชนวิทยาในการศึกษาข้อมูลคติชนใหม่บนพื้นที่ภาคสนามแห่งใหม่ คือ ชุมชนออนไลน์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดคติชนดิจิทัล

คติชนดิจิทัลเป็นการศึกษาข้อมูลคติชนใหม่บนพื้นที่แห่งใหม่ คือ อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตได้ทำหน้าที่เผยแพร่และก่อให้เกิดคติชนใหม่ อินเทอร์เน็ตจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดคติชนและเป็นพื้นที่ในการก่อเกิดคติชนใหม่ (Bronner, 2009, p. 27) ลักษณะ

ของคติชนดิจิทัล เช่น เรื่องตลก เรื่องเล่าสมัยใหม่ ความเชื่อ ฯลฯ ที่ได้รับการเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ตตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ 1990 ทำให้การศึกษาข้อมูลคติชนย้ายจากภาคสนามเข้าสู่พื้นที่ของอินเทอร์เน็ต (Seta, 2019, p. 172) คติชนดิจิทัลจึงทำให้นักวิชาการหันมาให้ความสนใจในการศึกษาวัฒนธรรมออนไลน์และชุมชนเสมือนซึ่งเป็นพื้นที่ใหม่ของคติชน (Tolbert & Johnson, 2019, pp. 346-347)

เรื่องเล่าแนวการสอนจัดเป็นข้อมูลคติชนสมัยใหม่ กล่าวคือ เป็นเรื่องเล่าที่ได้รับการผลิตและเผยแพร่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ YouTube ดังนั้นการจะวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องเล่ากลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องนำแนวคิดคติชนดิจิทัลมาใช้ศึกษาการสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอนเพื่อทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าแนวการสอนมีการดัดแปลงและสร้างสรรค์ใหม่อย่างไรในลักษณะของการเป็นคติชนดิจิทัล

2.2 แนวคิดแบบเรื่องของนิทาน

แบบเรื่องของนิทาน เป็นการนำเอาอนุภาคที่เป็นลักษณะเด่นมาเรียงร้อยให้เป็นนิทานเรื่องหนึ่ง ๆ ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากนิทานเรื่องอื่น ซึ่งศิริพร ณ ถลาง (2557, น. 75) กล่าวว่า แบบเรื่องนิทาน (tale type) หมายถึง โครงเรื่องของนิทานที่ทำให้ให้นิทานแต่ละเรื่องมีลักษณะแตกต่างจากนิทานเรื่องอื่น ๆ แบบเรื่องนิทานแต่ละแบบจะดำรงอยู่อย่างอิสระในลักษณะของเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ในตัวเอง เมื่อนึกถึงนิทานแต่ละเรื่องจะทำให้นึกถึงอนุภาคที่เป็นลักษณะเด่นของนิทาน หรือลำดับของอนุภาคที่ประกอบกันเป็นนิทานเรื่องนั้น

สรุปได้ว่าแนวคิดแบบเรื่อง เป็นการศึกษาโครงเรื่องและอนุภาคสำคัญของนิทานที่ทำให้ให้นิทานแต่ละเรื่องแตกต่างกัน การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอนสามารถนำแนวคิดแบบเรื่องของนิทานมาประยุกต์ใช้ศึกษาลักษณะการสร้างสรรค์เรื่องเล่าจากการดัดแปลงนิทานเก่าโดยผู้วิจัยจะนำนิทานเก่ามาจัดจำแนกแบบเรื่อง เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นเหตุการณ์ของเรื่องอย่างเป็นลำดับ โดยใช้ตัวอักษร A-Z ในการกำกับแต่ละอนุภาคเหตุการณ์

2.3 แนวคิดบทบาทหน้าที่ของคติชน

วิลเลียม บาสคอม จำแนกบทบาทหน้าที่ของคติชนไว้ในบทความ Four Functions of Folklore ได้แก่ว่า ใช้อธิบายที่มาและเหตุผลในการทำพิธีกรรม ให้การศึกษาในสังคมที่ใช้ประเพณี บอกเล่า รักษามาตรฐานทางพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคม ให้ความเพลิดเพลินและเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล และศิริพร ณ ถลาง (2557, น. 363) ปรับประยุกต์บทบาทหน้าที่ของคติชน ได้แก่ว่า บทบาทคติชนในการอธิบายกำเนิดและอัตลักษณ์ของกลุ่มชน และพิธีกรรม บทบาทคติชนในการให้การศึกษาอบรมระเบียบสังคมและรักษามาตรฐานพฤติกรรมของสังคม และบทบาทคติชนในการเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจของบุคคล อันเกิดจากกฎเกณฑ์ทางสังคม

เรื่องเล่าแนวการสอน สามารถนำแนวคิดบทบาทหน้าที่ของคติชนมาศึกษาบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าได้ เพื่อทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าแนวการสอนมีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างไร ในลักษณะของความเป็นคติชนใหม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดสำคัญของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube

3.2 เพื่อวิเคราะห์การสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube

3.3 เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube

4. ข้อมูลและวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

4.1 ขั้นสำรวจและรวบรวมข้อมูลเรื่องเล่า ผู้วิจัยคัดเลือกเรื่องเล่าที่มีจุดประสงค์เพื่อมุ่งให้ข้อคิด เสริมสร้างทักษะ และให้กำลังใจแก่บุคคล โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นสมาชิกในสังคมร่วมสมัย จากเกณฑ์ดังกล่าวและการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าแนวการสอนมีหลายกลุ่มและมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกัน ได้แก่ 1) เรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือนิทาน EF (Executive Function) เป็นเรื่องเล่าที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มเด็กและเยาวชน มีจำนวน 100 เรื่อง 2) เรื่องเล่าคติชีวิตร่วมสมัยเป็นเรื่องเล่าที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มบุคคลวัยทำงาน มีจำนวน 32 เรื่อง และ 3) เรื่องเล่าการเงิน เป็นเรื่องเล่าที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยรุ่นและบุคคลวัยทำงาน จำนวน 31 เรื่อง เรื่องเล่าเหล่านี้ได้รับการผลิตและเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ YouTube อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2565 รวมจำนวน 163 เรื่อง จากช่องรายการ ได้แก่ Indysong Kids, Little Heart Book, กุ้งกิ้ง แอปป์เวิลด์, Pass Education, เพลงเด็ก Happy Channel Kids Song, KidzDee Playground, Amarin Kids, ปัญญายุทธ์ และ Startyourway Official การศึกษาเรื่องเล่ากลุ่มนี้จะทำให้เห็นข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมกลุ่มบุคคลหลายช่วงวัยที่เป็นสมาชิกในสังคมร่วมสมัย

4.2 ขั้นศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คติชนดิจิทัล แบบเรื่องของนิทาน บทบาทหน้าที่ของคติชน เรื่องเล่าสมัยใหม่ เรื่องเล่าในสื่อสมัยใหม่ และเรื่องเล่าในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

4.3 ขั้นสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ผลิตจากช่องรายการ YouTube ข้างต้นตามความสมัครใจ ในประเด็นการผลิตเรื่องเล่ามีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 5 คน การสอบถามผู้ติดตามรายการเกี่ยวกับการรับชมรายการเรื่องเล่าโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ติดตามรายการ ได้แก่ มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เป็นผู้ใช้งาน

สื่อออนไลน์ YouTube และมีความสนใจรายการเรื่องเล่าในสื่อออนไลน์ YouTube มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 57 คน จากกลุ่มเป้าหมาย 50 คน และการสังเกตการณ์ เพื่อทำความเข้าใจลักษณะของชุมชนเรื่องเล่า ผู้วิจัยจะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ชุมชนเรื่องเล่าแนวการสอน

4.4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ เนื้อหา และแนวคิดสำคัญ การสร้างสรรค์เรื่องเล่า และบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่า ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ตัวบทเป็นหลัก โดยใช้วิธีการถ่ายทอดและสรุปเนื้อหาความจากคลิปเรื่องเล่าในสื่อออนไลน์ YouTube ในการวิเคราะห์ข้อมูลนอกจากการวิเคราะห์ลักษณะสำคัญโดยรวมของกลุ่มข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะจำแนกและนำเสนอลักษณะเด่นของเรื่องเล่าแต่ละกลุ่มซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มผู้รับสารหลักต่างกลุ่มกันด้วย เพื่อให้เห็นความหลากหลายของกลุ่มข้อมูลย่อย

4.5 ขั้นสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

5. ผลการวิจัย

5.1 เนื้อหาและแนวคิดสำคัญของเรื่องเล่าแนวการสอน เนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน หมายถึง สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสอนแก่ผู้อ่านโดยกระทำผ่านเรื่องเล่า อาจต้องอาศัยการตีความการสอน หรือบางเรื่องก็ใช้วิธีการสอนที่ตรงไปตรงมา ผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน โดยเรียงลำดับตามปริมาณข้อมูลที่พบจากจำนวนมากไปหาน้อย มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 เนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน

1) การสอนทักษะชีวิต ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น. 1) ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการสื่อว่าการสอนทักษะชีวิต หมายถึง การเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเอง โดยมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง มีจำนวน 125 เรื่อง ผู้วิจัยขอเรียงลำดับการนำเสนอตามปริมาณข้อมูลที่พบจากจำนวนมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านการกระทำ ทักษะด้านนิสัย ทักษะด้านอารมณ์และจิตใจ และทักษะด้านสังคม มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะด้านปัญญา หมายถึง ทักษะการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับความคิดและสติปัญญาของบุคคล มีจำนวน 41 เรื่อง ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ การมีสติไม่ถูกหลอก การมีไหวพริบเอาตัวรอด การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหา การฝึกคิดวิเคราะห์ การรู้จักคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ การรู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ การมีวิจารณญาณในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ และการรู้จักคิดวางแผน

2. ทักษะด้านการกระทำ หมายถึง ทักษะการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของบุคคลที่แสดงออกทางด้านร่างกาย มีจำนวน 39 เรื่อง ได้แก่ การมีความพยายาม การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การรู้จักพึ่งพาตนเอง การรู้จักพัฒนาตนเอง การมีสุขลักษณะที่ดี การรู้จักป้องกันเมื่อมีเพศสัมพันธ์ การไม่เล่นการพนัน การรักษานวลสงวนตัว การไม่สูบบุหรี่ การไม่ประลองความเร็ว การไม่หนีออกจากบ้าน การแต่งกายให้เหมาะสม การรับน้องให้เหมาะสม การรู้จักถามในสิ่งที่จะให้ประโยชน์ และการรู้จักใช้คำพูด

3. ทักษะด้านนิสัย หมายถึง ทักษะการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับอุปนิสัยภายในของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลประพฤติจนเคยชิน มีจำนวน 17 เรื่อง ได้แก่ การไม่โกหก การมีความซื่อสัตย์ การไม่เอาแต่ใจ การไม่รังแกผู้อื่น การไม่เกียจคร้าน การไม่อวดเก่ง การประหยัติดออม การไม่ฟุ่มเฟือย การมีวินัยในตัวเอง การมีนิสัยรักการอ่าน การไม่เถียงผู้ใหญ่ และการเชื่อฟังพ่อแม่

4. ทักษะด้านอารมณ์และจิตใจ หมายถึง ทักษะการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับความรูสึกทางใจของบุคคล มีจำนวน 14 เรื่อง ได้แก่ การรักษาน้อง การรู้จักหักห้ามใจ การรักครอบครัว การรักและดูแลสิ่งของ การรู้จักควบคุมอารมณ์ การมีความอดทน การมีความมุ่งมั่น การมีความเมตตา และการจัดการกับความกลัว

5. ทักษะด้านสังคม หมายถึง ทักษะการจัดการตนเองที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมร่วมสมัย มีจำนวน 14 เรื่อง จำแนกเป็น มารยาททางสังคม ได้แก่ การขอโทษ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ การไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ความสามัคคี การมีน้ำใจแบ่งปัน และการช่วยเหลือกัน การรู้จักต่อแถว และการฟังพาดาศัย

2) การสอนคติชีวิตสมัยใหม่ พระมหาศกดิ์ศรี ปุณฺณโร และคณะ (2560, น. 40) ให้นิยามคำว่า คติชีวิต หมายถึง ทางดำเนินไปแห่งความเป็นอยู่ ความเป็นไปแห่งชีวิต การตระหนักและเข้าใจธรรมชาติของชีวิต ในที่นี้ผู้วิจัยต้องการสื่อความว่า คติชีวิตสมัยใหม่ หมายถึง การแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่บุคคล โดยมุ่งให้ข้อคิดและเสริมกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมสมัย เรื่องเล่าแนวการสอน พบเนื้อหาการสอนคติชีวิตสมัยใหม่ จำนวน 19 เรื่อง ได้แก่ การรู้จักพอเพียง การมองเห็นคุณค่าของตัวเอง การไม่ตัดสินผู้อื่นจากภายนอก การพอใจในสิ่งที่ตนเองมี การรู้จักปรับสมดุลชีวิต การรู้จักคุณค่าของเงิน การรู้จักปล่อยวางโดยไม่สนใจคำวิจารณ์จากผู้อื่น การรู้จักให้กำลังใจตัวเอง การจัดการกับความสุขและความทุกข์ การไม่ยึดติดความคิด และการยอมรับความแตกต่างทางเพศ

3) การสอนทักษะการเงิน หมายถึง การเสริมสร้างความรู้ทางการเงินให้แก่บุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมร่วมสมัย เรื่องเล่าแนวการสอนพบแนวคิดการสอนทักษะการเงิน จำนวน 19 เรื่อง จำแนกเป็น

1. การสร้างรายได้ หมายถึง การเสริมสร้างแนวทางการประกอบอาชีพหรือการสร้างรายได้เสริมจากการทำงานอื่น ๆ จำนวน 12 เรื่อง

2. การบริหารจัดการเงิน หมายถึง การเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการเงินอย่างมีระบบ จำนวน 7 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน จำนวน 163 เรื่อง พบว่า เนื้อหาของเรื่องเล่าที่พบมากที่สุด ได้แก่ 1) การสอนทักษะชีวิต จำนวน 125 เรื่อง โดยด้านที่ปรากฏมากที่สุด คือ การสอนทักษะด้านปัญญา จำนวน 41 เรื่อง รองลงมาเป็น การสอนทักษะด้านการกระทำ จำนวน 39 เรื่อง การสอนทักษะด้านนิสัย จำนวน 17 เรื่อง การสอนทักษะด้านอารมณ์และจิตใจ จำนวน 14 เรื่อง และการสอนทักษะด้านสังคม จำนวน 14 เรื่อง 2) การสอนคติชีวิตสมัยใหม่ จำนวน 19 เรื่อง และ 3) การสอนทักษะการเงิน จำนวน 19 เรื่อง จำแนกเป็นการสร้างรายได้ จำนวน 12 เรื่อง และการบริหารจัดการเงิน จำนวน 7 เรื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ตารางแสดงเนื้อหาและจำนวนของเรื่องเล่าแนวการสอน

เนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน	จำนวน (เรื่อง)
1. การสอนทักษะชีวิต	125
1.1 การสอนทักษะด้านปัญญา	41
1.2 การสอนทักษะด้านการกระทำ	39
1.3 การสอนทักษะด้านนิสัย	17
1.4 การสอนทักษะด้านอารมณ์และจิตใจ	14
1.5 การสอนทักษะด้านสังคม	14
2. การสอนทักษะคติชีวิตสมัยใหม่	19
3. การสอนทักษะการเงิน	19
3.1 การสร้างรายได้	12
3.2 การบริหารจัดการเงิน	7
รวม	163

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่าการสอนทักษะชีวิตจะปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือนิทาน EF การสอนคติชีวิตสมัยใหม่จะปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าคติชีวิต และการสอนทักษะการเงินจะปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าการเงิน

5.1.2 แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในเรื่องเล่าแนวการสอน

1) แนวคิด Executive Function หรือทักษะสมอง EF เป็นกระบวนการทำงานของสมองส่วนหน้า ที่ช่วยให้คนเราสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ พฤติกรรม เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามต้องการ โดยช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะสมอง EF คือ ช่วงปฐมวัย เพราะสมองส่วนหน้าพัฒนาได้มากที่สุด องค์ประกอบของ EF มีดังนี้ (ปฐมวัยไทยแลนด์, 2565)

1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) การยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) และการยืดหยุ่นความคิด (Shift/Cognitive Flexibility)

2. กลุ่มทักษะการกำกับตนเอง ได้แก่ การจดจ่อใส่ใจ (Focus/Attention) การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) และการติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring)

3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) การวางแผนและจัดระบบดำเนินการ (Planning and Organising) และการมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence)

2) แนวคิด 7Q หรือความฉลาดรอบด้าน เป็นแนวคิดสำคัญสำหรับเด็กยุคใหม่ ได้แก่ 1. IQ (Intelligence Quotient) หรือความฉลาดทางสติปัญญา 2. EQ (Emotional Quotient) หรือความฉลาดทางอารมณ์ 3. CQ (Creativity Quotient) หรือความคิดสร้างสรรค์ 4. MQ (Moral Quotient) หรือความสามารถทางศีลธรรมจริยธรรม 5. PQ (Play Quotient) หรือความฉลาดที่เกิดจากการเล่นและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ 6. AQ (Adversity Quotient) หรือความฉลาดในการแก้ปัญหา และ 7. SQ (Social Quotient) หรือความฉลาดทางสังคม (แพทยรังสิต, 2564)

3) แนวคิดทักษะชีวิต (Life Skill) ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมเชิงบวก ที่ช่วยให้บุคคลจัดการกับความท้าทายในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO, 1997, p. 1) กำหนดทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ ได้แก่ 1. ทักษะการตัดสินใจ (Decision Making) 2. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) 3. ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) 4. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) 5. ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective communication) 6. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal relationship) 7. ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self-awareness) 8. ทักษะการเข้าใจผู้อื่น (Empathy) 9. ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotions) และ 10. ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress)

4) แนวคิดทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเงิน ตามหลักการขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) หรือ The Organization for Economic Cooperation and Development หมายถึง การตระหนักความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทักษะคิด และพฤติกรรม ในลักษณะที่มีผลให้บุคคลเกิดการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และช่วยส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพทางการเงินที่ดี สามารถจำแนกเป็นความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556, น. 6)

เรื่องเล่าแนวการสอน มีการนำแนวคิดทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมาใช้ในกลุ่มเรื่องเล่าการเงิน ซึ่งบุคคลสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้

1. ความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานทางการเงิน โดยจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินเบื้องต้น ที่บุคคลสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้

2. พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง กิจกรรมด้านการเงินที่บุคคลเป็นอยู่ในปัจจุบัน มักยกตัวอย่างบุคคลที่ประสบปัญหาด้านการเงินจากพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเกินตัว เพื่อให้เห็นผลเสียของการกระทำดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในเรื่องเล่าแนวการสอน ได้แก่ แนวคิด Executive Function หรือทักษะสมอง EF แนวคิด 7Q หรือความฉลาดรอบด้าน แนวคิดทักษะชีวิต (Life skills) และแนวคิดทางการเงิน (Financial Literacy) แนวคิดดังกล่าวจะปรากฏในกลุ่มข้อมูลของเรื่องเล่าแนวการสอน ดังนี้ แนวคิด Executive Function หรือทักษะสมอง EF และแนวคิด 7Q หรือความฉลาดรอบด้าน จะปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเอง หรือทักษะสมอง EF แนวคิดทักษะชีวิตจะปรากฏในกลุ่มข้อมูลนิทาน EF และเรื่องเล่าคติชีวิต และแนวคิดทางการเงินจะปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าการเงิน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ตารางแสดงกลุ่มข้อมูลและแนวคิดสำคัญของเรื่องเล่าแนวการสอน

แนวคิดสำคัญ	กลุ่มข้อมูลของเรื่องเล่าแนวการสอน		
	นิทาน EF	เรื่องเล่าคติชีวิต	เรื่องเล่าการเงิน
1. แนวคิด Executive Function หรือทักษะสมอง EF	✓		
2. แนวคิด 7Q หรือความฉลาดรอบด้าน	✓		
3. แนวคิดทักษะชีวิต (Life Skill)	✓	✓	
4. แนวคิดทางการเงิน (Financial Literacy)			✓

การที่แนวคิดทักษะสมอง EF แนวคิด 7Q และแนวคิดทักษะชีวิต (Life Skill) ปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือนิทาน EF แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้ผลิตต้องการสอนเด็กและเยาวชน คือ การพัฒนาให้เด็กมีทักษะการจัดการตนเอง มีความฉลาดรอบด้าน และมีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหารอบตัวได้ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้านแนวคิดทางการเงิน (Financial Literacy) ผู้ผลิตต้องการสอนให้ผู้รับสารที่เป็นบุคคลวัยทำงานมีความรู้ทางการเงินและมีพฤติกรรมการบริหารจัดการเงินอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ประสบกับปัญหาวิกฤตทางการเงิน

สรุปได้ว่าการศึกษาเนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอน ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่ามีจุดประสงค์เพื่อมุ่งเน้นให้บุคคลมีทักษะการจัดการตนเอง สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขท่ามกลางสังคมสมัยใหม่ เรื่องเล่าจึงไม่เน้นเรื่องในจินตนาการหรือเรื่องในอดีตที่อาจจะไกลตัวแต่เน้นนำเสนอเนื้อหาและประเด็นเกี่ยวกับชีวิตของคนในสังคมเมืองปัจจุบันที่มีความเสี่ยงและ

มีโอกาสประสบปัญหาและอันตรายหลากหลายแบบ บุคคลต้องระแวดระวังในการใช้ชีวิต บุคคลจึงได้รับการเสริมสร้างให้มีทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาต่าง ๆ และปรับตัวให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมเมืองได้อย่างมีความสุข เนื้อหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิธีคิดที่ให้ความสำคัญแก่ปัจเจกบุคคล สิ่งที่สังคมให้คุณค่าและคาดหวัง สิ่งที่เป็นปัญหาและความวิตกกังวลของคนในสังคมร่วมสมัย

5.2 การสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube

การสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอน พบว่า เรื่องเล่าแนวการสอนส่วนหนึ่งดัดแปลงมาจากนิทานเก่า เช่น การนำนิทานเก่ามาเล่าใหม่ การนำนิทานเก่ามานำเสนอในรูปแบบใหม่ การสร้างเรื่องเล่าใหม่ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสร้างบทบาทใหม่ให้แก่ตัวละคร การสร้างเรื่องเล่าเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใหม่และตอบสนองความต้องการใหม่ เป็นต้น

5.2.1 การดัดแปลงนิทานเก่า หมายถึง เรื่องเล่าที่ได้รับการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนจากนิทานเก่า โดยนำเค้าเรื่องเดิมของนิทานมาใช้ลักษณะต่าง ๆ

1) การนำนิทานเก่ามาเล่าใหม่ หมายถึง การที่ผู้ผลิตนำนิทานเก่า ซึ่งอยู่ในความรับรู้ของผู้คนมาเล่าใหม่ ด้วยการเพิ่มเหตุการณ์ ลดเหตุการณ์ หรือเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างของนิทาน เพื่อให้กลายเป็นนิทานเรื่องใหม่ พบ 3 เรื่อง ได้แก่ นิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่ เศรษฐีจางกับอาหลง และน้องเป็ดอินดี้เด็กเลี้ยงแกะ ตัวอย่างนิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่ (Startyourway, 2563) มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3

อนุภาคเหตุการณ์ในนิทานห่านทองคำและนิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่

นิทานห่านทองคำ	นิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่
A: สองสามีภรรยาขายจนเลี้ยงห่านไว้หนึ่งตัว	A: สองสามีภรรยาขายจนเลี้ยงห่านไว้หนึ่งตัว
B: วันหนึ่งห่านออกไข่ทองคำ	B: วันหนึ่งห่านออกไข่ทองคำ
C: เจ้าของนำไข่ทองคำไปขายจึงมีฐานะร่ำรวย	C: เจ้าของนำไข่ทองคำไปขายจึงมีฐานะร่ำรวย
D: เจ้าของเกิดความโลภจึงผ่าท้องห่าน	D: เจ้าของเกิดความโลภจึงผ่าท้องห่าน
E: ห่านตายและพบว่าในท้องห่านไม่มีอะไรเลย	E: ห่านตายและพบว่าในท้องห่านไม่มีอะไรเลย
	F: หลังจากห่านตาย สองสามีภรรยาหันมาตั้งใจทำมาหากิน
	G: เจ้าของห่านกลายเป็นคนร่ำรวยอีกครั้งโดยไม่ต้องพึ่งห่านทองคำ

จากตารางที่ 3 นิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่ มีการคงอนุภาคเหตุการณ์หลักของนิทานเดิม ประกอบด้วยเหตุการณ์ A B C D E คือ สองสามีภรรยาขายจนเลี้ยงห่านไว้หนึ่งตัว (A) วันหนึ่งห่านออกไข่ทองคำ (B) เจ้าของนำไข่ทองคำไปขายจึงมีฐานะร่ำรวย (C) เจ้าของ

เกิดความโลภจึงฆ่าท้องห่าน (D) ห่านตายและพบว่าในท้องห่านไม่มีอะไรเลย (E) ในนิทาน ห่านทองคำเวอร์ชันใหม่ มีการเพิ่มเหตุการณ์ คือ หลังจากห่านตาย สองสามีภรรยาหันมาตั้งใจ ทำมาหากิน (F) และเจ้าของห่านกลายเป็นคนร่ำรวยอีกครั้งโดยไม่ต้องพึ่งห่านทองคำ (G) อนุภาคเหตุการณ์ F และอนุภาคเหตุการณ์ G ที่ผู้ผลิตเรื่องเล่าเพิ่มเติมเข้ามานั้น เพื่อต้องการ สอนเรื่องการมีความพยายาม ในที่นี้คือความพยายามในการสร้างฐานะ โดยไม่ต้องพึ่งพา ของวิเศษหรือห่านทองคำก็สามารถตั้งตัวได้ แตกต่างจากนิทานห่านทองคำ ซึ่งต้องการสอน เรื่องโลภมากลาภหาย

2) การนำนิทานเก่ามานำเสนอในรูปแบบใหม่ หมายถึง การที่ผู้ผลิตนำนิทานเก่า มานำเสนอในรูปแบบใหม่ เพื่อให้การเล่านิทานมีความน่าสนใจมากขึ้นและสอดคล้องกับบริบท การสื่อสารนิทานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมาก ได้แก่ การนำนิทานมุขปาฐะมาปรับรูปแบบเป็นนิทานเพลง และการนำนิทานภาพมาปรับ รูปแบบเป็นการตูนเคลื่อนไหว ลักษณะเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพจมาน มุลทรัพย์ (2564, น. 192-193) ศึกษาคติชนสร้างสรรค์จากความเชื่อเรื่องพญานาคในภาคอีสานตอนบน ของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่ามีการนำเรื่องเล่ามาผลิตซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึง คนจำนวนมากจนเกิดเป็นกระแสนิยม การถ่ายทอดเรื่องเล่าในสังคมโลกาภิวัตน์ผ่านเทคโนโลยี สมัยใหม่ ทำให้ต้องมีการนำเอาตำนานที่มีอยู่แล้วมานำเสนอใหม่ผ่านสื่อใหม่ เพื่อสร้างการรับรู้ ให้กับผู้คนในสังคม

นิทานทุ่งกังต้อนดาวลูกไก่ ได้รับการนำเสนอในรูปแบบของนิทานเพลง โดยยังคง ดำเนินเรื่องตรงตามเหตุการณ์หลักของนิทานเดิม ประกอบด้วยเหตุการณ์ A B C D E F G H ได้แก่ สองตายายอาศัยอยู่กับแม่ไก่ 1 ตัวและลูกไก่ 7 ตัว (A) วันหนึ่งมีพระธุดงค์มาปักกลด ตายายจึงพากันไปกราบไหว้ (B) ตายายปรึกษากันว่าจะทำอะไรไปถวายพระ เพราะพืชผักที่ ปลุกไวก็กินหมดแล้ว/พืชผักยังไม่โต (C) ตายายให้นำแม่ไก่ไปทำแกงถวายพระ (D) แม่ไก่ ได้ยินเข้าจึงร้องไห้ส่งเสียงกับลูกไก่ (E) วันต่อมาตาโยนแม่ไก่เข้ากองไฟ (F) ลูกไก่กระโดด เข้ากองไฟตายตามแม่ไก่ (G) แม่ไก่และลูกไก่ไปเกิดเป็นดาวลูกไก่ (H)

การนำเสนอนิทานดาวลูกไก่ในรูปแบบของนิทานเพลง ดังนี้

ตอนเช้าตาจับแม่ไก่ เอาไปให้ยายแกงเผ็ดหุงข้าว

นำไปถวายให้พระ นะโม ตัสสะ สาธุ แต่เช้า

ลูกไก่ออดก้นกลมดิก โฮ โฮ กระซิก ร้องไห้ไม่เซา

*แม่จ๋า ลูกจะหาแม่ (ซ้ำ)

ชะเง้อชะเง้อ แม่อยู่ไหนเล่า

*ทั้งเจ็ดเหมือนถูกตัดใจ (ซ้ำ)

โดดเข้ากองไฟ มอดกลายเป็นเถ้า

ด้วยอานิสงส์ประเสริฐ ลูกไก่ไปเกิดบนฟ้าเป็นดาว

(ทุ่งกังแสบปีไฉลด์, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ผลิตยังคงดำเนินเรื่องตามแบบฉบับของนิทานดาวลูกไก่ แต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเป็นนิทานเพลง ซึ่งนอกจากจะจดจำได้ง่ายแล้ว ยังให้อารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้าสะเทือนใจผ่านความร้าวระหว่างแม่กับลูก ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นความกตัญญูของแม่ไก่ที่มีต่อตายาย จึงยอมสละชีวิตเพื่อให้นาไปประกอบอาหารถวายพระ เรื่องนี้ผู้ผลิตต้องการให้ความรู้เกี่ยวกับที่มาของชื่อดาวลูกไก่ โดยนำมาเล่าใหม่ในรูปแบบของนิทานเพลง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับชม

3) การนำขบวนการเล่านิทานเดิมมาใช้ในตัวบทใหม่ หมายถึง การนำกลวิธีการเล่านิทานแบบเดิมมาใช้ในเรื่องเล่าสมัยใหม่ ได้แก่ การขึ้นต้นนิทานว่ากาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว และจบเรื่องตอนท้ายว่าเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ตัวอย่างเรื่องวิธีเฝ้าเส้นชัยของตัวเองทั้งด้วยตัวเอง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว อ่องเป็นพนักงานประจำ วันหนึ่งอ่องอยากเป็นเจ้าของกิจการ ด้วยการขายของออนไลน์ เพื่อน ๆ ที่ได้ยิน ต่างพากันสบประมาทและหัวเราะเยาะ แต่เขาก็ไม่สนใจ จนกระทั่งวันหนึ่งเขาตัดสินใจลาออกจากงาน มาขายของออนไลน์เต็มตัว สินค้าที่เขาขายเริ่มได้รับความนิยม ทำให้ยอดขายของเขาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และสามารถทำรายได้หลักแสน เขาจึงนำเงินไปส่งสินค้านำมาจำหน่ายในโกดัง นำเงินไปเช่าบ้านในราคาค่าเช่าที่สูงมาก ซื้อรถยนต์ราคาแพง และเผยแพร่เรื่องราวความสำเร็จลงในโซเชียลมีเดีย ต่อมาเขามีคู่แข่งทำให้ยอดขายต่ำลงจนขายสินค้าไม่ได้ เขาจึงต้องขายบ้านขายรถในราคาขาดทุน แต่เงินก็ไม่เพียงพอสำหรับการชำระหนี้เงินกู้ ชีวิตเขาตอนนี้เหลือเพียงสินค้าที่ขายไม่ออกในโกดังและหนี้หลักล้าน **นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า** อย่าสร้างรายจ่ายโดยมีความเชื่อว่ารายได้เช่นนี้จะอยู่กับเราตลอดไป และการซื้อวัตถุเพื่อให้คนอื่นชื่นชมเรามากเกินไป อาจเป็นหนทางพาเราไปสู่รกร

(Startyourway, 2562ค)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ผลิตนำขบวนการเล่านิทานมาใช้ คือ การขึ้นต้นนิทานว่ากาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ซึ่งมักจะปรากฏในการขึ้นต้นนิทานเกือบจะทุกเรื่อง และมักจะลงท้ายด้วยการให้คติสอนใจว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ในเรื่องวิธีเฝ้าเส้นชัยของตัวเองทั้งด้วยตัวเอง ผู้แต่งใช้ขบวนการขึ้นต้นและลงท้ายเหมือนการเล่านิทานเดิม แต่นำมาใช้ในตัวบทใหม่ ซึ่งในที่นี้คือเรื่องเล่าแนวการสอน ที่มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่ โดยเป็นการจำลองสถานการณ์ที่ใกล้ตัวและสมจริง แตกต่างจากนิทานในอดีต ซึ่งมักจะเล่าว่าเหตุการณ์ในนิทานเกิดขึ้นในสถานที่ที่ห่างไกล เป็นเรื่องราวที่ไกลตัว หรือเรื่องราวในจินตนาการ

4) การนำแนวเรื่องนิทานเดิมมาใช้ในตัวบทใหม่ หมายถึง การนำแนวเรื่องของนิทานเดิม ได้แก่ การนำแนวเรื่องจอมยุทธ์ มาใช้ในตัวบทเรื่องเล่าแนวการสอน ผู้ผลิตเรื่องเล่านี้

ต้องการเสริมสร้างให้ผู้รับสารเกิด “วรัญฑ์ทางปัญญา” ซึ่งผู้เขียนสร้างศัพท์ใหม่ว่า “ปัญญายุทธ์” และให้คำจำกัดความว่าคือ ความคิดอันหลักแหลมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

กิจจา รัตนการุณย์ (2547, น. 65-66) กล่าวถึง โครงเรื่องแบบจอมยุทธ์เดี่ยวตายว่า เป็นโครงเรื่องที่มีแต่เฉพาะตัวพระเอกหรือวีรบุรุษ โดยโครงเรื่องประเภทนี้ จะให้ความสำคัญเฉพาะตัวละครเอก คือ พระเอกเพียงตัวเดียวกับเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เขาต้องประสบ ถึงแม้ว่าบางตอนจะมีตัวละครที่เป็นผู้หญิงที่สำคัญมาเกี่ยวข้องก็ตาม แต่ไม่มีความสัมพันธ์หรือบทบาทที่แสดงความเกี่ยวข้องกันลึกซึ้งมาก

เรื่องเล่าแนวการสอน มีการนำแนวเรื่องของจอมยุทธ์มาปรับใช้ในตัวบท โดยสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะ ผู้วิจัยขอเรียกว่าแนวเรื่องจอมยุทธ์ผู้กล้าและจอมยุทธ์ผู้ฝ่าฟัน มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวเรื่องจอมยุทธ์ผู้กล้า ตัวเอกเป็นบุตรของยอดฝีมือ หรือตัวเอกเป็นยอดฝีมือ ตัวเอกต้องผ่านการพิสูจน์ความสามารถ หรือความยากลำบากในชีวิต ตัวเอกสามารถฝ่าฟันอุปสรรค หรือความยากลำบากได้ และตอนท้ายเรื่องจะบอกปัญญายุทธ์ที่ได้จากเรื่อง

2. แนวเรื่องจอมยุทธ์ผู้ฝ่าฟัน ตัวเอกไม่ได้เป็นยอดฝีมือแต่อย่างใด แต่เป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีความสามารถ หรือมีฐานะยากจน ตัวเอกต้องผ่านการพิสูจน์ความสามารถ หรือความยากลำบาก ตัวเอกสามารถฝ่าฟันอุปสรรคหรือความยากลำบาก ทำให้ตัวเอกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การฝ่าฟันอุปสรรคดังกล่าว เทียบเคียงได้กับการเป็นจอมยุทธ์ที่สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ได้ แต่ในที่นี้คือการเอาชนะตนเอง หรือต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และตอนท้ายเรื่องจะบอกปัญญายุทธ์ที่ได้จากเรื่อง ตัวอย่างเรื่องสองใหญ่ยอดนักสู้ : คู่ควรความสำเร็จ

ชายหนุ่มสองคนมีฐานะยากจน อาศัยอยู่ในเมืองที่ห่างไกลความเจริญ พวกเขาจึงละทิ้งบ้านเกิดไปหางานทำในเมือง โดยได้รับการจ้างงานแค่บางวัน แต่พวกเขาก็ไม่ย่อท้อ พยายามฝึกฝนฝีมือตัวเองจนมีงานประจำทำ และมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง วันหนึ่งเจ้าของโรงงานปิดกิจการ จึงได้ให้เงินชดเชยแก่พวกเขา พวกเขาจึงนำเงินไปเปิดกิจการของตัวเอง จนสามารถยกฐานะตัวเองขึ้นมาเป็นเศรษฐีได้ แต่เมื่อเป็นเศรษฐี ชายคนหนึ่งกลับเอาแต่เล่นการพนัน จนติดหนี้และสูญเสียกิจการ จนเขาพบกับนักบวชที่แนะนำ给他เปลี่ยนแปลงตัวเอง เขาจึงพยายามดำเนินกิจการอีกครั้ง จนประสบความสำเร็จ **ปัญญายุทธ์จากเรื่องนี้** หากปรารถนาสิ่งใดเราก็ต้องพัฒนาตนเองให้คู่ควรกับสิ่งที่หมายนั้น นั่นคือหนทางสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน และชีวิตคนนั้นต้องเผชิญกับเรื่องที่ไม่คาดคิด หรือความพลั้งพลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คำว่าชนะจึงเป็นการชนะให้ได้ทุกครั้งที่เกิดวิกฤต

(ปัญญายุทธ์, 2564ก)

จากตัวอย่างข้างต้น ตัวเอกเป็นคนยากจน ผ่านการพิสูจน์ความสามารถด้วยการทำงานหนัก จนกระทั่งวันหนึ่งสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ทำให้ตัวเอกมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถยกฐานะตนเองจนกลายเป็นคนร่ำรวยได้ ปณิธานที่ได้จากเรื่องนี้ คือ การพัฒนาตนเองให้คู่ควรกับสิ่งที่ปรารถนา และความสำเร็จจะมาถึงเมื่อเราสามารถเอาชนะวิกฤตต่าง ๆ ในชีวิตได้

5.2.2 การสร้างเรื่องเล่าใหม่ หมายถึง เรื่องเล่าที่ได้รับการผลิตขึ้นใหม่ โดยเนื้อหาส่วนใหญ่มักสัมพันธ์กับสังคมเมือง และเป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัว

1) การสร้างบทบาทใหม่ให้แก่ตัวละคร เพื่อใช้เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตของบุคคล กล่าวคือ เรื่องเล่าแนวการสอน มีการนำเสนอบทบาทใหม่ให้แก่ตัวละคร เพื่อให้ผู้รับสารสามารถนำพฤติกรรมบางอย่างของตัวละคร มาใช้เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตได้

1. ตัวละครเด็กที่มีทักษะการจัดการตนเอง หมายถึง การกำหนดให้ตัวละครเด็ก รู้จักดูแลตนเอง รับผิดชอบชีวิตตัวเอง และรู้จักหน้าที่ของตัวเอง

2. ตัวละครวัยรุ่นที่มีเป้าหมายในชีวิต หมายถึง การกำหนดให้ตัวละครวัยรุ่นรู้จักพัฒนาตนเองและสร้างฐานะด้วยตนเอง โดยมักกำหนดให้เป็นตัวละครชายที่มีฐานะยากจน และอยู่ในวัยที่กำลังสร้างฐานะ แม้จะยากจนแต่มีเป้าหมายที่อยากจะมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการรู้จักพัฒนาตนเองจะทำให้สามารถหลุดพ้นจากความยากจนและมีชีวิตที่มั่นคงขึ้น

3. ตัวละครผู้ใหญ่ที่ไม่ยอมพ่ายแพ้ หมายถึง การกำหนดให้ตัวละครผู้ใหญ่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ถูกเลิกจ้างกะทันหัน และไม่มีที่ใดรับเข้าทำงานใหม่ เพราะอายุที่มากเกินไป แต่ด้วยความไม่ยอมพ่ายแพ้ต่อชีวิต ทำให้สามารถเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อีกครั้ง

4. ตัวละครผู้หญิงที่พึ่งพาตนเองได้ หมายถึง การกำหนดให้ตัวละครหญิงเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ มีนิสัยเข้มแข็งอดทน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาสามี แตกต่างจากตัวละครหญิงในอดีตที่ต้องพึ่งพาสามี และมีบทบาทหน้าที่ของการเป็นภรรยาที่ดีของสามี และการเป็นแม่ที่ดีของลูก

5. ตัวละครผู้ช่วยเหลือที่เป็นผู้ชี้แนะความรู้ หมายถึง การกำหนดให้ตัวละครผู้ช่วยเหลือ ซึ่งมักเป็นนักบวช เป็นผู้ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญหรือของวิเศษแต่อย่างใด เป็นเพียงผู้ชี้แนะความรู้หรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่ตัวเอก คำชี้แนะเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมสมัย ตัวอย่างเรื่องวิชาพื้นความทรงจำ

บัณฑิตหนุ่มผู้หนึ่ง ก่อนที่จะมาเป็นบัณฑิต เขาเคยเป็นคนยากจน มาจากเมืองที่ทุรกันดารห่างไกลความเจริญ แต่ด้วยความที่เขาเป็นคนใฝ่เรียนรู้อยู่ และมีความขยันหมั่นเพียร เขาจึงพยายามฝึกฝนเรียนรู้ ด้วยการหาตำรามาอ่าน จนในที่สุดเขาก็สามารถอ่านเขียนหนังสือออก และสอบเป็นบัณฑิตได้สำเร็จ วันหนึ่งมีชาวต่างชาติเข้ามาติดต่อการค้า เสนาบดีเรียกให้บัณฑิตมาสนทนา แต่ไม่สามารถสื่อสารได้รู้เรื่อง หลังจากนั้นบัณฑิตพยายามฝึกท่องจำ ภาษาอังกฤษ แต่เมื่ออ่านได้ไม่นานก็ลืมจนหมด เขารู้สึกสับสน จึงไปขอ คำชี้แนะจากนักบวช ท่านแนะนำให้เขานำความรู้ไปปฏิบัติจริง ชายหนุ่มจึงฝึก สื่อสารกับชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในเมือง ด้วยการรับอาสาเป็นคนนำเที่ยว เมื่อชาวต่างชาติกลับมาเจรจาการค้าอีกครั้ง เขาก็สามารถสื่อสารธุรกิจการค้า กับชาวต่างชาติได้สำเร็จ

(ปัญญายุทธ์, 2564ข)

จากตัวอย่างข้างต้น มีการกล่าวถึงตัวละครผู้ช่วยเหลือ ซึ่งเป็นนักบวช เป็นผู้ให้ คำแนะนำแก่บัณฑิตว่า การจะเรียนรู้สิ่งใดก็ตาม ควรเรียนรู้หลักการควบคู่กับการปฏิบัติ จึงจะได้รับผลดี เมื่อบัณฑิตนำไปปฏิบัติตามก็ทำให้เขาสามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้สำเร็จ

2) การสร้างเรื่องเล่าเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ใหม่และตอบสนองความต้องการใหม่ เรื่องเล่าแนวการสอนเป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่ที่รับการนำมาใช้ในวัตถุประสงค์ใหม่ คือ การสอน ทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือทักษะ EF การสอนทักษะ 7Q และการสอนทักษะชีวิตให้แก่ เด็กและเยาวชน การสอนคติชีวิตสมัยใหม่ และการสอนแนวคิดทางการเงินแก่บุคคลวัยทำงาน ในสังคมร่วมสมัย ทำให้มีการผลิตและเผยแพร่เรื่องเล่าที่ช่วยเสริมสร้างทักษะอันเป็น การตอบสนองความต้องการใหม่ เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่จึงได้รับการหล่อหลอมให้มีทักษะ รอบด้าน เพื่อให้สามารถบริหารและจัดการชีวิตตนเองได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเรื่องปิงปองไม่ยอม

ในห้องเรียนวันนี้ มีคุณครูผู้ชายมาสอนแทนคุณครูอีกคน คุณครูถือ ถังขนมมาด้วย และบอกเด็ก ๆ ว่า ขอแลกขนมกับการให้คุณครูหอมแก้ม เมื่อเลิกเรียน ปิงปองจึงกลับบ้านและเล่าเรื่องให้แม่ฟัง แม่สอนว่าหากใครเอาของ มาหลอกล่อเพื่อขอกอดและจับอวัยวะเพศ ให้ปิงปองปฏิเสธ และรีบวิ่งหนีให้ไกล วันต่อมาคุณครูผู้ชายนำขนมมาให้เด็ก ๆ อีก แลกกับการขอจับอวัยวะเพศ ปิงปองและเพื่อน ๆ รีบวิ่งหนี ไปหาผู้ปกครอง ผู้ปกครองรีบไปแจ้งให้ครูใหญ่ทราบ ครูใหญ่จึงให้คุณครูผู้ชายออกจากโรงเรียนทันที

(Pass Education, 2564)

จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นการถูกลวนลาม หรือกระทำอนาจารเด็กผู้หญิง จากคุณครูผู้ชาย โดยคุณครูจะหลอกหอมแก้มและจับอวัยวะเพศของเด็ก แลกกับการให้นม เรื่องนี้ต้องการสอนให้เด็กผู้หญิงรู้จักวิธีการเอาตัวรอดจากการถูกลวนลามทางเพศ ด้วยการรู้จักปฏิเสธและขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะ EF ด้านความจำ เพื่อใช้งาน รู้ว่าต้องทำอะไร จึงจะป้องกันตัวเองจากการถูกลวนลามได้ และด้านการยั้งคิด ไตร่ตรอง รู้จักหักห้ามใจตัวเอง ไม่หลงไปกับขนมหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่นำมาหลอกล่อตนเอง

3) การสร้างเรื่องเล่าที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมร่วมสมัย เรื่องเล่าแนวการสอน เป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่ที่มีค่าความจริง เป็นเรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับ การดำเนินชีวิตของบุคคลในปัจจุบัน เช่น การทำงานในสังคมเมือง ตัวอย่างเรื่องการลงทุน ช่วยทำให้ชีวิตดีขึ้นได้อย่างไร

เคยเป็นสถาปนิกหญิงที่เก่งและมีประสบการณ์การทำงานมาก ถึงแม้เธออยากจะเป็นเจ้านายตัวเอง แต่ด้วยความคิดว่าตัวเองไม่เก่งพอ ทำให้เธอทำงานประจำยาวนานถึง 30 ปี จนกระทั่งวันหนึ่งบริษัทของเธอ ประกาศปิดตัวลง เธอจึงกลายเป็นคนตกงาน และขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เมื่อเธอพยายามหางานทำและรับจ้างเขียนแบบ แต่ด้วยความที่เศรษฐกิจไม่ดี มีคู่แข่งจำนวนมาก และเธอมีอายุที่มาก ทำให้เธอไม่สามารถหางานได้ พอมีคนแนะนำให้เธอลองเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เธอก็คิดว่าตนเองทำไม่ได้ ตลอดชีวิตการทำงานสถาปนิกเพียงอย่างเดียวของเธอ จึงทำให้เธอไม่สามารถ เริ่มต้นการทำงานแบบอื่นได้อีก

(Startyourway, 2565)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการนำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงคนหนึ่ง ที่ทำงานเป็นสถาปนิกในบริษัทแห่งหนึ่งเป็นเวลานานกว่า 30 ปี แต่วันหนึ่งเธอกลับต้องกลายเป็นคนตกงาน เพราะบริษัทปิดตัวลง เรื่องเล่าจึงสะท้อนให้เห็นความไม่มั่นคงของการทำงาน พนักงานมีโอกาสถูกเลิกจ้างได้ตลอด ทำให้ต้องรับมือกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้เสมอ

4) การสร้างเรื่องเล่าที่สอดคล้องกับค่านิยมและบริบทของสังคมร่วมสมัย เรื่องเล่าแนวการสอน มักนำเสนอภาพของบุคคลในช่วงวัยรุ่นหรือวัยกลางคน ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นการทำงานและนำเสนอให้เห็นค่านิยมของสังคม เช่น ค่านิยมความสำเร็จของบุคคล ค่านิยมการเป็นนายตัวเอง เป็นต้น ตัวอย่างเรื่องแจ๊คผู้ยิ่งใหญ่ ปลดหนี้แสนด้วยงานที่คาดไม่ถึง

แจ๊คเป็นชายหนุ่มอายุ 25 ปี เขาทำงานเป็นพนักงานเติมน้ำมัน เขามีความต้องการอยากจะปลดหนี้แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรเพราะเขาไม่เคยมีรายได้เพิ่มขึ้น วันหนึ่งมีลูกค้าขับรถมาเติมน้ำมัน เขาเห็นว่ากระจกรถของลูกค้าสกปรก จึงเสนอบริการรับจ้างเช็ดกระจก ทำให้เขาได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษ ต่อมาเขาเสนอบริการรับจ้างเติมน้ำมัน เขาจึงได้เงินค่าตอบแทนเช่นกัน และเมื่อนายจ้างเห็นความขยันของเขา จึงให้เขาลองขายสินค้า โดยจะให้เงินค่านายหน้าตอบแทน เขาจึงเสนอบริการตรวจสอบน้ำมันเครื่องรถ โดยคิดเพียงค่าสินค้าเท่านั้น เขาจึงได้รับค่าตอบแทนจากลูกค้า และค่านายหน้าจากการขายสินค้า ภายในเวลาหนึ่งปี เขาก็สามารถนำเงินที่ได้รับ ไปใช้หนี้บัตรเครดิตทุกใบรวมหลักแสนบาท อย่างไรก็ตาม แม้หนี้ของเขาจะหมดแล้ว แต่เส้นทางนายตัวเองของเขายังคงอยู่

(Startyourway, 2562ง)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการนำเสนอเรื่องราวของชายหนุ่มอายุ 25 ปี ที่ต้องการลดภาระหนี้สินของตัวเอง จึงทำงานเสริมควบคู่ไปกับการทำงานประจำ คือ การเสนอบริการเช็ดกระจก บริการเติมน้ำมัน และบริการตรวจสอบน้ำมันเครื่อง ทำให้เขาได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษจากผู้ใช้บริการ และได้รับค่านายหน้าจากนายจ้าง เรื่องนี้เสนอให้เห็นค่านิยมความสำเร็จของบุคคล หรือแนวทางการเป็นนายตัวเอง ด้วยการรู้จักสร้างรายได้เสริมที่นอกเหนือจากงานประจำ

จากการศึกษาการสร้างสรรค์เรื่องเล่าแนวการสอน พบว่า มีทั้งการดัดแปลงนิทานเก่า และการสร้างเรื่องเล่าใหม่ที่สัมพันธ์กับสังคมเมือง และเป็นสถานการณ์ใกล้ตัว ลักษณะเช่นนี้เป็นการปรับเปลี่ยนเรื่องเล่าให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคล ค่านิยม และบริบทของสังคม เพื่อให้เรื่องเล่าสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมร่วมสมัย นอกจากนี้แพลตฟอร์มดิจิทัลยังเป็นพื้นที่สำหรับการนำเสนอเรื่องเล่าใหม่ เช่น การนำนิทานเก่ามานำเสนอผ่านช่องทางดิจิทัล ช่วยสร้างความรับรู้ให้แก่ผู้ชม และสร้างพื้นที่ให้กับเรื่องเล่าหรือนิทาน การนำเสนอนิทานหรือเรื่องเล่าในรูปแบบใหม่ เช่น นิทานเพลง ทำให้เรื่องเล่ามีลักษณะดึงดูดใจ เข้าถึงกลุ่มคนได้เป็นจำนวนมาก และกลุ่มคนเจนซีหรือผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตและพื้นที่ของอินเทอร์เน็ตยังช่วยส่งต่อเรื่องเล่าได้อย่างแพร่หลายอีกด้วย

5.3 บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube

การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอน จะนำแนวคิดบทบาทหน้าที่ของคติชน มาใช้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่า โดยเรื่องเล่าแนวการสอนมีบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

5.3.1 บทบาทในการสอนคติชีวิตสมัยใหม่และทักษะที่จำเป็น เรื่องเล่าแนวการสอนมีบทบาทในการสอนคติชีวิตและทักษะที่จำเป็นแก่บุคคลในสังคมร่วมสมัย โดยอาจจำแนกได้เป็นบทบาทในการสอนเด็กและเยาวชน และบทบาทในการสอนบุคคลวัยทำงาน มีรายละเอียดดังนี้

1) บทบาทในการสอนเด็กและเยาวชน เนื้อหาของเรื่องเล่าจะสอนทักษะที่จำเป็นให้แก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ ทักษะสมอง EF มุ่งเน้นให้เด็กสามารถดูแลและพึ่งพาตนเองได้ ทักษะ 7Q มุ่งเน้นให้มีความฉลาดในการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทักษะชีวิตมุ่งเน้นให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัวได้ โดยจำลองให้เห็นสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายและความเสี่ยงในชีวิตประจำวัน เช่น การเอาตัวรอดจากการถูกลักพาตัว การเอาตัวรอดจากการถูกลวนลามทางเพศ การไม่ถูกล่อลวงจากมิจฉาชีพ เด็กและเยาวชนจึงได้รับการสั่งสมและเตรียมความพร้อมสำหรับรับมือกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยกระทำผ่านเรื่องเล่าแนวการสอนในกลุ่มเรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือนิทาน EF

2) บทบาทในการสอนบุคคลวัยทำงาน เนื้อหาของเรื่องเล่าจะสอนคติชีวิตสมัยใหม่และทักษะการเงินให้แก่บุคคลวัยทำงาน โดยนำเสนอผ่านเรื่องเล่าคติชีวิตร่วมสมัยและเรื่องเล่าการเงิน เพื่อให้บุคคลสามารถรับมือกับความไม่มั่นคงในการทำงาน และการถูกเลิกจ้างได้ ดังนั้นการมีอาชีพเสริม หรือการเป็นเจ้าของกิจการตัวเอง จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการสร้างความมั่นคงให้แก่วิต โดยเฉพาะบุคคลที่ทำงานในสถานประกอบการมานาน หรือมีอายุมาก มีโอกาสที่จะถูกเลิกจ้างได้สูง เรื่องเล่าแนวการสอน จึงนำเสนอให้เห็นภาพของบุคคลที่ถูกเลิกจ้าง แต่ก็สามารถประสบความสำเร็จได้ จากการเป็นเจ้าของกิจการตัวเอง เช่น เรื่อง นักสู้ชีวิต ฉันทคือฉันทิของครอบครัว สมยศเป็นพนักงานประจำอายุ 45 ปี ทำงานหนักเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวมาโดยตลอด แต่วันหนึ่งบริษัทประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้เขากลายเป็นคนตกงาน เมื่อไปสมัครงานที่ไหนก็ไม่มีใครรับเข้าทำงาน เพราะเขาอายุมากเกินไป เขาจึงตั้งเป้าหมายที่จะสร้างธุรกิจร้านอาหาร ด้วยความพยายามก็ทำให้เขาประสบความสำเร็จและเลี้ยงดูครอบครัวได้ (Startyourway, 2562จ) นอกจากการรับมือกับความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างแล้ว เรื่องเล่าได้นำเสนอให้เห็นโอกาสในการสร้างรายได้และการบริหารเงินอย่างมีประสิทธิภาพของบุคคล เช่น เรื่องสาวโรงงานหัวใจนายตัวเอง แพนเป็นสาวโรงงานที่ใช้เวลาช่วงเช้าก่อนเข้างาน ขายข้าวเหนียวหมูเพื่อหารายได้เสริม ทำให้เธอมีรายได้ที่มากเพียงพอสำหรับการเก็บออมของตนเอง (Startyourway, 2562ข) ลักษณะเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มเรื่องเล่าการเงิน

จะเห็นว่าเรื่องเล่าแนวการสอน มุ่งเน้นให้บุคคลสามารถหลีกเลี่ยงและรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ปลอดภัยและความไม่มั่นคงในชีวิตได้ เนื้อหาของเรื่องเล่าจึงสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตสมัยใหม่ โดยนำเสนอให้เห็นประเด็นการสอนใหม่ ๆ อย่างไรก็ตาม

เนื้อหาของเรื่องเล่าแนวการสอนบางส่วน ยังคงสืบสานขนบและหน้าที่เดิมของนิทาน คือ การสั่งสอนจริยธรรมและศีลธรรม ดังนั้นเนื้อหาของเรื่องเล่าส่วนหนึ่ง จึงเป็นการสอนเรื่อง การมีความซื่อสัตย์ การไม่เกียจคร้าน การรักษาวลสงวนตัว เป็นต้น โดยนำเสนอเรื่องเล่าในรูปแบบที่หลากหลายและมีความน่าสนใจ

สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นได้ชัดว่า เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสั่งสอนบุคคล โดยเฉพาะเรื่องเล่าเสริมสร้างทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือนิทาน EF สอดคล้องกับการตอบแบบสอบถามของผู้ติดตามรายการเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการรับชมรายการเรื่องเล่าออนไลน์ คือ เพื่อใช้สอนหรือให้ความรู้แก่บุตรหลาน และพฤติกรรมขณะรับชมรายการของผู้ติดตามรายการ คือ การรับชมพร้อมให้คำแนะนำกับบุตรหลาน ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของคติชนในอดีต ที่ได้ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ผู้คนในสังคมที่ใช้ประเพณีบอกเล่า ดังที่ ศิราพร ณ ถลาง (2557, น. 386, 392-393) กล่าวว่า คติชนเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นสถาบันการศึกษา ให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ปลักรฝังทัศนคติ อบรมสั่งสอน ระเบียบสังคม และรักษามาตรฐานทางจริยธรรม และพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนที่สังคมยอมรับ โดยผ่านคติชนหลายประเภท เพื่อให้สมาชิกที่เติบโตมาในสังคมนั้น ๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบของสังคม ค่านิยมที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี ทัศนคติที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี ตลอดจนบรรทัดฐานทางพฤติกรรมและจริยธรรมของสังคม การอบรมระเบียบสังคมนี้ ได้ใช้กลไกของนิทานหลายประเภท เช่น นิทานชาดกใช้อบรมโลกทัศน์ อุดมการณ์ ปรัชญา ในการดำเนินชีวิตในแนวทางพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นนิทานเรื่องเวสสันดรชาดก ที่ให้คุณค่ากับการทำทาน และนิทานชาดกอีกหลายเรื่องที่ใช้สอนเรื่องความอดทน ความเพียร ความเสียสละ ฯลฯ และนิทานคำสอนหรือนิทานคติสอนใจอีกจำนวนมาก ที่ใช้สอนให้เห็นเรื่องกฎแห่งกรรม ค่านิยมเรื่องความกตัญญูต่อพ่อแม่ การเคารพผู้อาวุโส ฯลฯ บ่อยครั้งที่นิทานเรื่องสัตว์ในทำนองเดียวกับนิทานอีสปก็ใช้เป็นนิทานสั่งสอนศีลธรรม

จึงอาจกล่าวได้ว่าเรื่องเล่าแนวการสอน ซึ่งเป็นคติชนใหม่ในพื้นที่ของอินเทอร์เน็ต ยังคงทำหน้าที่อบรมสั่งสอนบุคคลเช่นเดียวกับเรื่องเล่าในอดีต แม้เนื้อหาจะได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัยในปัจจุบัน แต่บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่ายังคงดำเนินต่อไป

5.3.2 บทบาทในการเสริมกำลังใจแก่บุคคล เรื่องเล่าแนวการสอนทำหน้าที่เสริมกำลังใจให้แก่บุคคล ให้ความหวัง และกำลังใจในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะคนที่กำลังท้อแท้และหมดกำลังใจ เพราะกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เช่น เรื่องคุณค่าของแบงก์พัน ปลอบใจเมื่อต้องเจอเรื่องท้อ เป็นเรื่องราวของนักศึกษาคนหนึ่ง ที่หมดกำลังใจในการทำงาน เพราะถูกเจ้านายตำหนิ อาจารย์จึงได้สอนให้เธอเห็นคุณค่าของชีวิต ด้วยการเปรียบเทียบชีวิตกับธนบัตร เรื่องนี้ต้องการให้กำลังใจแก่บุคคลที่กำลังท้อแท้และหมดหวัง ให้หันมามองเห็นคุณค่าของตัวเอง และเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองกระทำอยู่ (ปัญญายุทธ์, 2563) การเสริมกำลังใจ

ให้แก่บุคคลที่ประสบกับภาวะการทำงานหนัก และความเครียดจากการทำงาน เช่น เรื่องปฏิจาทำไม่อ้อยถึงลาออกจากงาน สอนให้บุคคลสามารถรับมือกับความเครียด ด้วยการรู้จักปรับสมดุลชีวิต โดยการแบ่งเวลาให้กับการทำงานและครอบครัว เพื่อไม่ให้ภาระงานที่หนักเกินไปส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของบุคคล เช่นเดียวกับอ้อยที่มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นจากการเปลี่ยนงานใหม่ ที่เธอสามารถแบ่งเวลาชีวิตของตัวเองได้อย่างสมดุล ทั้งที่ก่อนหน้านี้เธอเครียดหนักจนถึงขั้นอยากจะตาย (Startyourway, 2562ก) ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านเรื่องเล่าแนวการสอน ในกลุ่มเรื่องเล่าคติชีวิตร่วมสมัย เรื่องเล่าแนวการสอนจึงมีบทบาทในการเสริมกำลังใจให้แก่บุคคลได้เป็นอย่างดี

5.3.3 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน เรื่องเล่าแนวการสอน ได้รับการนำเสนอในลักษณะที่หลากหลาย ได้แก่ นิทานร้อยแก้ว นิทานกลอน นิทานเพลง และเรื่องขนาดสั้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้รับสาร สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการผลิตรายการเรื่องเล่าบนสื่อออนไลน์ YouTube คือ การสร้างความสุขและความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ชม และการสอบถามผู้ติดตามรายการเกี่ยวกับเหตุผลที่ติดตามรับชมรายการเรื่องเล่าออนไลน์ ได้แก่ สารเนื้อหาที่มีประโยชน์และให้ความเพลิดเพลิน คิดเป็นร้อยละ 86.28 ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เรื่องเล่าแนวการสอนมีบทบาทในการให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้รับสาร ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของคติชนในด้านการให้ความเพลิดเพลิน

5.3.4 บทบาทในการสร้างพื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ในวิถีดิจิทัลของกลุ่มคนเจนซี การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอน ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าแพลตฟอร์มดิจิทัล ได้แก่ พื้นที่ของช่องรายการ YouTube Facebook รายการ และกลุ่มปิด Facebook ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ทำให้เกิดการรวมตัวระหว่างผู้ผลิตกับผู้ติดตามรายการ และระหว่างผู้ติดตามรายการกับผู้ติดตามรายการ โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็น ตลอดจนการแบ่งปันเรื่องราวประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับเรื่องเล่าที่ผู้ผลิตนำเสนอ ผู้วิจัยจึงจะขอเรียกพื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวว่า ชุมชนเรื่องเล่า และผู้วิจัยจะเรียกกิจกรรมที่ปรากฏในพื้นที่แห่งนี้ว่า กิจกรรมการสื่อสารในชุมชนเรื่องเล่า ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต การสอบถามผู้ติดตามรายการ และการสังเกตการณ์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดจำแนกกิจกรรมการสื่อสารในชุมชนเรื่องเล่าได้ คือ การนำเสนอเรื่องเล่า การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องเล่า การแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว การแจ้งข่าวสารหรือกิจกรรม และการขอรับคำปรึกษา โดยกระทำผ่านบทบาทของผู้ผลิตและผู้รับสาร ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

กิจกรรมการสื่อสารในชุมชนเรื่องเล่า

กิจกรรมการสื่อสาร ในชุมชนเรื่องเล่า	บทบาทของ ผู้ผลิตและผู้ติดตาม		พื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคน		
	ผู้ผลิต	ผู้ติดตาม รายการ	ช่อง	Facebook	กลุ่มปิด
			รายการ YouTube	รายการ	Facebook
1. การนำเสนอเรื่องเล่า	✓		✓	✓	
2. การแสดงความคิดเห็นต่อ เรื่องเล่า		✓	✓	✓	
3. การแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว		✓	✓	✓	✓
4. การแจ้งข่าวสารหรือกิจกรรม	✓			✓	
5. การขอรับคำปรึกษา		✓			✓

จากตารางที่ 4 สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) การนำเสนอเรื่องเล่า ผู้ผลิตมีบทบาทในการนำเสนอเรื่องเล่าในช่องรายการ YouTube และ Facebook รายการ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์คลิปรายการเรื่องเล่า

2) การแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องเล่า ผู้ติดตามรายการมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องเล่า โดยใช้พื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ คือ การแสดงความคิดเห็นในช่องรายการ YouTube และ Facebook รายการ

3) การแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว ผู้ติดตามรายการมีบทบาทในการแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว โดยใช้พื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ คือ ช่องรายการ YouTube Facebook รายการ และกลุ่มปิด Facebook

4) การแจ้งข่าวสารหรือกิจกรรม ผู้ผลิตมีบทบาทในการแจ้งข่าวสารหรือกิจกรรม โดยใช้พื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ คือ Facebook รายการ

5) การขอรับคำปรึกษา ผู้ติดตามรายการมีบทบาทในการขอรับคำปรึกษาจากผู้ติดตามรายการคนอื่น ๆ ที่อาจมีประสบการณ์ในเรื่องเดียวกัน โดยใช้พื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ คือ กลุ่มปิด Facebook

จากการศึกษาบทบาทของเรื่องเล่าแนวการสอน พบว่า นอกจากเรื่องเล่าแนวการสอนจะมีบทบาทในการสั่งสอนบุคคล เสริมกำลังใจ และให้ความเพลิดเพลิน เรื่องเล่ายังช่วยสร้างชุมชนเรื่องเล่า ซึ่งเป็นพื้นที่แห่งการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตหรือกลุ่มคนเจนซีอันเป็นผลมาจากการเผยแพร่คติชนสมัยใหม่ของอินเทอร์เน็ตที่มีความเป็นสาธารณะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตกับผู้รับสาร หรือระหว่างผู้รับสารกับผู้รับสารด้วยกัน

สรุปได้ว่าการศึกษารื่องเล่าแนวการสอน ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่ามีเนื้อหาที่ทันสมัย สอดรับกับวิถีชีวิตสมัยใหม่และสังคมเมือง เรื่องเล่าจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่บุคคล เพื่อให้บุคคลสามารถรับมือกับปัญหาและจัดการกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว นอกจากนี้เรื่องเล่าช่วยให้เกิดชุมชนเรื่องเล่า ซึ่งเป็นชุมชนเสมือนที่รวมบุคคลที่มีความสนใจในสิ่งเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน ในที่นี้คือเรื่องเล่าแนวการสอน กลุ่มคนเหล่านี้จึงได้ใช้พื้นที่แห่งนี้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ แสดงออกด้านอารมณ์ความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ ร่วมกันในชุมชนเรื่องเล่า เช่นเดียวกับที่กลุ่มคนในอดีตเคยใช้พื้นที่ของชุมชนเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 การสืบสานและสร้างสรรค์คติชนบนอินเทอร์เน็ต : การผลิตเรื่องเล่าสมัยใหม่ เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นและความรู้สมัยใหม่แก่กลุ่มคนเจนซีและคนในสังคมเมือง การศึกษารื่องเล่าแนวการสอน ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าส่วนหนึ่งได้รับการสืบสานจากกลุ่มข้อมูล นิทานเก่า ด้วยการนำนิทานเดิมมาปรุงแต่งใหม่ และการสร้างสรรค์เรื่องเล่าใหม่ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนเมืองและสังคมเมือง เรื่องเล่าเหล่านี้ได้รับการผลิตขึ้นเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์ ด้านการศึกษา คือ เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นแก่เด็กและเยาวชน เรื่องเล่าจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการสั่งสอนบุตรหลานได้ สอดคล้องกับการสอบถามผู้ติดตาม รายการเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการรับชมรายการเรื่องเล่า คือ เพื่อรับสาระความรู้ ร้อยละ 69 และเพื่อใช้สอนหรือให้ความรู้แก่บุตรหลาน ร้อยละ 31 การนำนิทานหรือเรื่องเล่าซึ่งเป็น ข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยมีรากฐานทางความคิดจากนิทานเก่า การผสมผสานวิคิด และการสร้างสรรค์ใหม่ ทำให้เนื้อหาของเรื่องเล่า สอดรับกับสังคมปัจจุบัน และนำมาใช้ใน จุดประสงค์ใหม่ คือ เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นและความรู้สมัยใหม่ สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อน ให้เห็นความเป็นคติชนสร้างสรรค์ ในแง่ของการปรับใช้คติชนในวัตถุประสงค์ใหม่ ดังที่ ศิราพร ณ ถลาง (2562, น. 127-129) กล่าวว่า คติชนสร้างสรรค์ในสังคมไทยร่วมสมัย เป็นผลจาก การปรับใช้คติชน อันเป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยที่มีอยู่เดิม ผสมกับวิคิดใน การผลิตซ้ำ ประยุกต์ ผสมผสาน สร้างใหม่ หรือสร้างความหมายใหม่ในบริบทใหม่ ทำให้คติชน ที่สืบทอดมาในสังคมประเพณี มีพลวัตที่ต้องอธิบายด้วยบริบทใหม่ในสังคมปัจจุบัน เช่น การนำคติชนประเภทนิทานพื้นบ้าน หรือเรื่องเล่าพื้นบ้านมาปรับใช้ด้วยวัตถุประสงค์ใหม่ ๆ ในบริบทโลกสังคมทุนนิยม เศรษฐกิจสร้างสรรค์ พุทธพาณิชย์และโลกเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ภักดีผาสุข (2558) ซึ่งศึกษานิทานในหนังสือ นิทานแนว edutainment ภาษาไทย : การศึกษาพลวัตของนิทานในบริบทสังคมไทยร่วมสมัย และพบว่า มีการจัดการตัวบทนิทานเพื่อการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้เชิงวิชาการ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้เชิงวิชาการและการใช้นิทานในลักษณะใหม่ สะท้อนให้เห็น

การขยายตัวของหลักสูตรการศึกษาสู่กิจกรรมการเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาให้แก่บุตรหลาน

เรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube จึงเป็นการนำเอาลักษณะของความเป็นนิทานหรือเรื่องเล่ามาใช้ เพื่อถ่ายทอดความรู้สมัยใหม่และทักษะที่จำเป็นแก่กลุ่มคนเจนซีและคนในสังคมเมือง เพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้สำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมร่วมสมัยได้ ขณะเดียวกันเมื่อเรื่องเล่าได้รับการผลิตเพื่อนำไปใช้ส่งสอนบุคคล โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ เด็กและเยาวชน การผลิตเรื่องเล่าจึงเกิดขึ้นควบคู่กับการแสวงหารายได้ของผู้ผลิตสื่อออนไลน์ YouTube เป็นช่องทางที่ผู้ผลิตสามารถใช้เพื่อสร้างรายได้จากการผลิตคลิปเรื่องเล่าได้ นอกจากนี้เรื่องเล่าแนวการสอน ยังสะท้อนให้เห็นชุดความคิดบางประการ โดยเฉพาะชุดความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่สังคมให้คุณค่าและคาดหวัง เช่น การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สะท้อนให้เห็นว่าทศวรรษเด็กดี ซึ่งเคยได้รับการนำเสนอผ่านเรื่องเล่าสำหรับเด็ก ดังงานวิจัยของอุมาวัลย์ ชีซัง (2555) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในเรื่องเล่าสำหรับเด็ก ผลการศึกษาพบว่า เรื่องเล่าสำหรับเด็กในหนังสือวันเด็กแห่งชาติ มีบทบาทในการถ่ายทอดและปลูกฝังความคิดเชิงอุดมการณ์บางประการเพื่อสร้างความเป็นเด็กดีและพลเมืองดี ซึ่งจะเอื้อต่อการกำกับดูแลและควบคุมสมาชิกในสังคม

เรื่องเล่าแนวการสอน ยังสะท้อนให้เห็นสังคมเมืองที่เต็มไปด้วยอันตรายและความเสี่ยง การต่อสู้และดิ้นรน ความไม่เท่าเทียม และความไม่มั่นคงในอาชีพ ผู้คนจึงต้องพยายามปรับตัวและเอาตัวรอดจากอันตรายรอบตัว นอกจากนี้สังคมเมืองยังสะท้อนให้เห็นการที่บุคคลต้องรู้จักพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ โดยสะท้อนผ่านชุดความคิด การให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล ได้แก่ การอยู่รอดปลอดภัย ปรับตัวได้ มีความสุขในการใช้ชีวิต ยกย่องคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เป็นการนำเสนอให้เห็นภาพของสังคมเมืองที่บุคคลต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไร้ที่พึ่งพา ต้องพยายามกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามแสวงหาความมั่นคงในชีวิต ผ่านชุดความคิดย่อยความสำเร็จ และความร่ำรวยของบุคคลท่ามกลางสังคมทุนนิยม ซึ่งเงินถือเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับการนำเสนอเนื้อหาของเรื่องเล่า ด้านการสอนทักษะการเงินและแนวคิดทางการเงินให้แก่บุคคลในสังคมร่วมสมัย ที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีทักษะการสร้างรายได้และการบริหารจัดการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 พลวัตของเรื่องเล่าที่ตอบสนองวิถีชีวิตสมัยใหม่ของบุคคลในสังคมร่วมสมัย

เรื่องเล่าแนวการสอน เป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่บนอินเทอร์เน็ต ที่ได้รับการผลิตและเผยแพร่ในสื่อรูปแบบใหม่ เพื่อให้สามารถตอบสนองวิถีชีวิตสมัยใหม่ของบุคคลในสังคมร่วมสมัย การนำเสนอเรื่องเล่าแนวการสอนในสื่อออนไลน์ YouTube จึงทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าเป็นสิ่งที่มิพลวัตและไม่เคยหยุดนิ่ง ได้รับการผลิตซ้ำ ดัดแปลง และสร้างใหม่อยู่ตลอดเวลาเพื่อรับใช้กลุ่มคนในสังคมร่วมสมัย ส่งผลให้เรื่องเล่ายังคงดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน เนื้อหา

ของเรื่องเล่าจึงต้องปรับเปลี่ยนตัวเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสาร ดังที่ เกตสุตา นาสิเคน (2557, น. 249) ศึกษาเรื่องเล่าแนว “รักโศก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สาธารณะ : กรณีศึกษารายการวิทยุคลับฟรายเดย์ และพบว่าเรื่องเล่าในรายการวิทยุคลับฟรายเดย์ เป็นคติชนสมัยใหม่ที่ตอบสนองวิถีชีวิตของกลุ่ม folk ในสังคมเมืองปัจจุบัน

เรื่องเล่าแนวการสอน ยังสะท้อนให้เห็นสภาพการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมเมือง เนื้อหาและแนวคิดการสอนจึงมุ่งเน้นการสอนบุคคลให้มีทักษะชีวิตในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถจัดการกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ เช่น การสอนทักษะด้านปัญญา มุ่งเน้นการสอนให้บุคคลมีสติ ไม่ถูกหลอก มีไหวพริบการเอาตัวรอด มีสติปัญญาในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการกระทำสอนให้บุคคลมีความพยายาม รู้จักพึ่งพาตนเองและพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับสภาพสังคมเมืองปัจจุบันที่ผู้คนต้องพึ่งพาตนเองเป็นหลัก แตกต่างจากนิทานในอดีตที่เน้นการสอนศีลธรรมจริยธรรมแก่บุคคล และการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม อย่างไรก็ตามแม้เรื่องเล่าแนวการสอนจะสอนทักษะสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลัก แต่เรื่องเล่าบางส่วนยังคงสืบสานลักษณะของนิทานเดิม เช่น การใช้ขึ้นต้นว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว และการใช้คำลงท้ายเช่นเดียวกับนิทานสอนใจในอดีต คือ เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ลักษณะเช่นนี้ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าแนวการสอนมีการรักษาขนบของกลุ่มข้อมูลนิทาน ในขณะเดียวกันเนื้อหาของเรื่องเล่าก็ได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมร่วมสมัยได้

เรื่องเล่าแนวการสอน มีลักษณะของความเป็นคติชนบนอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่าคติชนดิจิทัล ที่แสดงให้เห็นวิธีการจัดการตัวบทเรื่องเล่า เพื่อนำมาใช้ในจุดประสงค์ใหม่ อันเกิดจากผู้ใช้งานเรื่องเล่า ผู้ผลิตได้สร้างเนื้อหาใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร ผู้รับสารก็สามารถนำสาระความรู้ที่ได้จากเรื่องเล่ามาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ทั้งคติชีวิตสมัยใหม่และทักษะชีวิตที่จำเป็น เรื่องเล่าจึงเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และปรับเปลี่ยนเพื่อรับใช้กลุ่มชนผู้ใช้งานเรื่องเล่า ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ดำรงอยู่ในสังคมร่วมสมัย อันเป็นเจ้าของพื้นที่ทางวัฒนธรรม ที่เป็นวัตถุ癖ในการนำมาใช้สร้างสรรค์เรื่องเล่าสมัยใหม่

เรื่องเล่าแนวการสอน เป็นข้อมูลเรื่องเล่าสมัยใหม่ ที่สามารถนำมาศึกษาในฐานะข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดทางคติชนวิทยาได้ เนื่องจากการศึกษาคติชนในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการศึกษาข้อมูลจากวัฒนธรรมพื้นบ้านเท่านั้น หากแต่ขยายขอบเขตครอบคลุมข้อมูลคติชนสมัยใหม่หลากหลายชนิด เช่น เรื่องเล่าสมัยใหม่ มุกตลกอารมณ์ขัน ปริศนาคำทายร่วมสมัย วิถีปฏิบัติ และความเชื่อในสังคมเมือง ดังที่ Seta (2019, p. 167) กล่าวว่า มุมมองการศึกษาคติชนดิจิทัลของนักวิชาการ ได้แก่ เนื้อหาออนไลน์และประเภทการสื่อสารที่หลากหลายของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน เป็นการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับที่ Lialina and Espenschied (2021)

กล่าวว่า คติชนดิจิทัลครอบคลุมชนบทรรมนิยม ประเพณี องค์ประกอบของวัฒนธรรม ภาพข้อความ และเสียง ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ ในช่วงทศวรรษท้ายของศตวรรษที่ 20 และทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21

การศึกษาเรื่องเล่าแนวการสอนในฐานะคติชนดิจิทัล เป็นการศึกษาเรื่องราวของกลุ่มคนผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตหรือคนกลุ่มเจนซี ที่มีปฏิสัมพันธ์กันในพื้นที่ของอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับที่เราเคยศึกษาเรื่องราวของกลุ่มคนในพื้นที่อื่นทางไกล เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการติดต่อสื่อสารของกลุ่มคนในสังคมร่วมสมัย เข้าสู่พื้นที่ของอินเทอร์เน็ต ทำให้คติชนได้รับการปรับเปลี่ยนในรูปแบบของคติชนสมัยใหม่ด้วยเช่นกัน ดังที่ Tolbert and Johnson (2019, p. 339) กล่าวว่า ในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน รูปแบบของคติชนจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงและขยายพื้นที่ของคติชนเข้าสู่โลกเสมือนจริง การขยายของสื่อดิจิทัล เครื่องมือและระเบียบวิธีของการเก็บรวบรวมข้อมูล กระบวนการ และการวิจัย ตลอดจนการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาวิจัยทางคติชน สอดคล้องกับที่ Bronner (2009, p. 22) กล่าวว่า นักคติชนตั้งข้อสังเกตว่าการเกิดขึ้นของเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 20 เช่น โทรศัพท์ และเครื่องถ่ายภาพสารได้เปลี่ยนแปลงแนวทางของคติชน ตลอดจนวิธีการเผยแพร่ข้อมูลในอินเทอร์เน็ต ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าอินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในชีวิตประจำวัน และยังสามารถก่อให้เกิดสถานที่หรือพื้นที่แห่งชนบทรรมนิยมประเพณีอีกด้วย

การนำเสนอเรื่องเล่าแนวการสอนผ่านสื่อออนไลน์ YouTube ทำให้เห็นว่า แพลตฟอร์ม YouTube เป็นช่องทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างคลิปวิดีโอ เนื่องจากสามารถนำเสนอคลิปวิดีโอที่มีขนาดยาว มีระบบการสืบค้นข้อมูลที่เป็นระเบียบ และสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้รับสารได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนเจนซีหรือกลุ่มผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต ที่ต้องการสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต สามารถนำเสนอแนวทางหรือข้อคิดจากเรื่องเล่าไปปฏิบัติได้ ผู้ผลิตจึงใช้สื่อออนไลน์ YouTube เพื่อผลิตและเผยแพร่คลิปเรื่องเล่า เรื่องเล่าเหล่านี้ได้ทำหน้าที่เชื่อมโยงกลุ่มคนที่สนใจเข้ามารับชมรายการด้วยกัน ผู้รับสารไม่เพียงแต่รับชมรายการแต่ได้มีการแสดงออกในรูปแบบของการแสดงความคิดเห็น การแบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว และการขอรับคำปรึกษาจากเพื่อนสมาชิกที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ลักษณะดังกล่าวไม่ได้ปรากฏเพียงพื้นที่สื่อออนไลน์ YouTube แต่ยังครอบคลุมถึงช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ได้แก่ Facebook รายการ และกลุ่มปิด Facebook อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เรื่องเล่าจึงได้รับการส่งต่อและผลิตซ้ำอย่างไม่หยุดนิ่ง สอดคล้องกับที่พจนาน มูลทรัพย์ (2551, น. 149-150) ศึกษาเรื่องเล่าของเกย์ในชุมชนวรรณกรรมออนไลน์: กรณีศึกษากลุ่ม “บลูสกาย โช้โชตี้” ใน www.pantip.com ผลการศึกษาพบว่า สังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทในฐานะที่เป็นพื้นที่ให้เกย์มารวมตัวกันเพื่อผลิตเรื่องเล่าของเกย์ออกไปสู่สังคม และเรื่องเล่า

ในชุมชนออนไลน์ดังกล่าว เป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมสมาชิกในกลุ่มเข้าด้วยกัน และสามารถเข้าถึงคนอ่านได้หลากหลายกลุ่มเช่นกัน จึงนับเป็นที่น่าสนใจว่าปัจจุบันเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตได้ก้าวเข้ามามีบทบาทต่อการสร้างงานวรรณกรรมหรือเรื่องเล่าแบบใหม่ ๆ เป็นอย่างมาก

การศึกษาข้อมูลคติชนบนอินเทอร์เน็ต จึงเป็นความท้าทายของนักคติชนในการจัดการกับข้อมูลทางวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคสนามแห่งใหม่ เช่น เรื่องเล่าบนอินเทอร์เน็ต ภาษาเฉพาะกลุ่ม สัญลักษณ์ เรื่องตลก มุกขำขันล้อเลียน ฯลฯ อันเกิดจากการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร ข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลคติชนใหม่ที่ช่วยให้เราเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต และการขยายตัวของข้อมูลคติชนในลักษณะใหม่ ๆ จะทำให้การศึกษาข้อมูลทางคติชนกว้างไกลต่อไป トラบใดที่ข้อมูลคติชนไม่เคยหยุดนิ่งก็ยังคงมีพื้นที่ในการศึกษาให้แก่วงการคติชนวิทยาสืบไป

เอกสารอ้างอิง/References

- กิจจา รัตนการุณย์. (2547). นิทานในเกมคอมพิวเตอร์ : การสืบสานและสร้างสรรค์ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://doi.org/10.14457/CU.the.2004.878>
- กุ่มกิ้งแปปี้เวิลด์. (30 กรกฎาคม 2564). นิทานกุ่มกิ้งตอนดาวลูกไก่ [วิดีโอ]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=_vbKuKAP0RU
- เกตุสุดา นาสีเคน. (2557). เรื่องเล่าแนว “รักโศก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สาธารณะ : กรณีศึกษารายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://doi.org/10.14457/CU.the.2014.538>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2556. <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2556ThaiFLsurvey.pdf>
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2545). มุกตลกในอินเทอร์เน็ต : การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ปฐมวัยไทยแลนด์. (2565). ทักษะสมอง EF (Executive Functions) กับเด็กปฐมวัย. <https://ecd.onec.go.th/knowledge/articles/4593>
- ปัญญาฤทธิ์. (31 สิงหาคม 2563). คุณค่าของแบงก์พัน ปลอบใจเมื่อต้องเจอเรื่องท้อ [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XkEW6-U6EZI>
- ปัญญาฤทธิ์. (5 กรกฎาคม 2564ก). สองใหญ่อดทนสู้: คู่ควรความสำเร็จ [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=aaX3gW50-zw>
- ปัญญาฤทธิ์. (30 พฤศจิกายน 2564ข). วิชาพื้นความทรงจำ [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=vA0E8P-XlrU>
- พจมาน มุลทรัพย์. (2551). เรื่องเล่าของเกย์ในชุมชนวรรณกรรมออนไลน์: กรณีศึกษา กลุ่มบลูสกายโซไซตี้ ใน www.pantip.com [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://doi.org/10.14457/CU.the.2008.163>
- พจมาน มุลทรัพย์. (2564). คติชนสร้างสรรค์จากความเชื่อเรื่องพญานาคในภาคอีสานตอนบนของประเทศไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository. <http://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2021.786>

- พระมหากษัตริย์ ปุณฺณโร, พระมหาดิเดช สติวโร, และ วุฒินันท์ กันทะเตียน. (2560). คติชีวิต
จากเรื่องพระปฏาจาราเถรี. วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 1(2), 38-50.
- แพทยรังสิต. (2564). เลี้ยงลูกอย่างไรให้มีความฉลาดครบทั้ง 7 ด้าน (7Q ที่ควรรู้).
<https://www.patransit.com>.
- วัชรภรณ์ ดิษฐบ้าน. (2566). “อีสป” ถึง “อีสส” : นิทานกับการสร้างสรรค์วรรณกรรมแนว
สารบันเทิงชุดนิทานอีสส. วารสารศิลปศาสตร์, 23(1), 31-68.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2557). ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน.
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2562). คติชนสร้างสรรค์ : บทสังเคราะห์และทฤษฎี. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน).
- ศิริพร รักดีผาสุข. (2558). การผสมผสานวัฒนธรรมในหนังสือนิทานแนว edutainment
(สารบันเทิง) ภาษาไทย. ใน ศิริพร ณ ถลาง (บรรณาธิการ), เรื่องเล่าพื้นบ้านไทย
ในโลกที่เปลี่ยนแปลง (น. 157-215). ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อุมาวัลย์ ชีซ่าง. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ อุดมการณ์ ใน เรื่องเล่าสำหรับเด็กใน
หนังสือวันเด็กแห่งชาติ พ.ศ. 2523-2553 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1, 2].
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Chulalongkorn University Intellectual Repository.
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/45294>
- Janejai, T. (19 พฤษภาคม 2563). เพราะเป็นคน Gen C จึงเจ็บปวด: เมื่อเป้าหมายชีวิต
ทำให้เครียด วิตามินบีจึงเป็นตัวช่วยสำคัญที่ขาดไม่ได้. The MATTER.
<https://thematter.co/brandedcontent/mega-wecare-genc/111841>
- Pass Education. (10 กุมภาพันธ์ 2564). ปังปังไม่ยอม [วิดีโอ]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=CtC8mUtWcfg>
- Startyourway. (4 มีนาคม 2562ก). ปูจนาทำไมอ้อยถึงลาออกจากงาน [วิดีโอ]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=5Sjrbl3VhRw>
- Startyourway. (31 พฤษภาคม 2562ข). สาวโรงงานหัวใจนายตัวเอง [วิดีโอ]. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=1WXwfJOOQoQ>
- Startyourway. (28 มิถุนายน 2562ค). วิธีเผาเส้นชัยของตัวเองทั้งด้วยตัวเอง [วิดีโอ].
YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=EO8OPzMmXP0>

- Startyourway. (21 สิงหาคม 2562ง). แจ็คผู้ยิ่งใหญ่ปลดหนี้แสนด้วยงานที่คาดไม่ถึง [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=zN0Tuk7PLBc>
- Startyourway. (19 ธันวาคม 2562จ). นักสู้ชีวิต ฉันทคืออัครนของครอบครัว [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=1WXwfJOOQoQ>
- Startyourway. (28 ตุลาคม 2563). นิทานห่านทองคำเวอร์ชันใหม่ [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=VdLUZGOFDIg>
- Startyourway. (7 กรกฎาคม 2565). การลงทุนช่วยให้ชีวิตดีขึ้นได้อย่างไร [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=rH2vVaEHZFI>
- Bronner, J. S. (2009). *Digitizing and Virtualizing Folklore*. Utah State University Press.
- Dundes, A. (1965). *The Study of Folklore*. Prentice-Hall.
- Lialina, O. & Espenschied, D. (2021). *Digital folklore*. Merz Akademie.
- Seta, D. G. (2019). *Digital folklore*. Springer.
- Tolbert, A. J., & Johnson, D. M. E. (2019). *Digital Folkloristics*. *Western Folklore*, 78(4), 327-356.
- WHO. (1997). *Life skill education for children and adolescents in school*. Geneva.